

**PRIZNANIA
Z ÚSTAVU**

JACK STEEN

Ljndeni

Priznania z ústavu

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Jack Steen

Priznania z ústavu – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

PRIZNANIA
Z ÚSTAVU

JACK STEEN

**PRIZNANIA
Z ÚSTAVU**

Preložil Vladislav Gális

Ljndeni

Jack Steen: The Asylum Confessions
Copyright © 2020 by Jack Steen
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024
Translation © Vladislav Gális, 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.
Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790 EU je zakázané.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4291-7
ISBN e-knihy 978-80-566-4276-4 (1. zverejnenie, 2024) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-566-4277-1 (1. zverejnenie, 2024) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-4278-8 (1. zverejnenie, 2024) (mobi)

KTO SOM?

Volám sa Jack Steen.

To meno by vám nemalo nič hovoriť. Ale hovorí niečo iným a o to tu ide.

Vlastne som nula.

Nie som spisovateľ. Nie som rozprávač príbehov. Nie som nič.

Som len človek, ktorý utiera zadky tým, na ktorých spoločnosť zvysoka kašle. Podávam im lieky, vymieňam im plienky a poskytujem im to, čo im neposkytol nikto iný...

Publikum.

Pracujem ako nočný ošetrovateľ v ústave.

V ktorom? To je jedno – všetky sú rovnaké. Keď si prečítate tieto príbehy, mali by ste na to prísť, ale keby som ten názov vyslovil, mohli by ma vraj zažalovať, a tak to neurobím.

Túto knihu ste vzali do rúk vďaka jej názvu, však? Priznania duševne chorých zločincov na smrteľnej posteli. A presne to si aj prečítate.

Tomuto sa venujem. Počúvam priznania na smrteľnej posteli. Priznania, ktoré nikto iný nepočul. A zároveň priznania, ktoré si chcú vypočuť všetci.

Moji pacienti mi rozprávajú svoje príbehy, zverujú sa mi so svojimi pokašanými životmi, lebo robím to, čo v tomto skurvenom ústave nerobí nikto iný.

Počúvam.

Zo všetkých kolegov na tomto poschodí tu pracujem najdlhšie. Dôkazom sú moje jazvy, stehy a zlomené kosti. Prepracoval som sa z tých najpodradnejších pozícií na miesto, ktoré zastávam teraz.

Kedysi som si myslel, že byť ošetrovateľom je mojím poslaním. Mojou vášňou.

Myslel som si, že dokážem niečo ovplyvniť a že to, čo robím, má zmysel.

Bol som hlúpy, keď som sa domnieval, že čokoľvek v živote by stálo za takýto život.

Kedysi som pracoval v nemocnici plnej ľudí, ktorí mali vlastný život a mali aj blízkych, ktorým na nich záležalo. Zato väčšina mojich terajších pacientov je tu odhodená, zabudnutá, donútená stráviť posledné dni osamote.

Nepoviem vám, v akej nemocnici pracujem.

Nepoviem vám ani mená tých, ktorí tu umierajú.

Ale nebudem vám klamať.

Prečítate si presne to, čo som si vypočul.

Ich skutočné mená sa nedozviete, ale poviem vám mená, ktoré som im dal. Mená, ktoré im šepkám do ucha, keď zaspávajú. Niekedy tie mená nenávidia, ale mne je to fuk.

Ak vám to páli, ak dokážete čítať medzi riadkami, zistíte totožnosť toho, kto rozpráva príbeh.

Nemôžem tvrdiť, že všetky príbehy sú stopercentne pravdivé, ale tak ako v každom príbehu, ktorý bol kedy vyrozprá-

vaný, aj tu sa vždy nachádza zrnko pravdy – na druhej strane, čo ja vlastne viem?

Je celkom možné, že tie sadistické svine so mnou rozohrali svoju poslednú hru, zamotávali mi hlavu a teraz možno tlačia do hlavy výmysly vám.

VAROVANIE

... ABY STE VEDELI, ČO VÁS ČAKÁ.

Prečítate si štyri veľmi odlišné priznania.

Prebieha to takto... keď sú pripravení, zapisujem všetko, čo hovoria: ich príbeh aj to, čo mi povedia pomedzi rozprávanie príbehu.

Či je to, čo mi rozprávajú, čistá pravda, to už nechám na vás.

Začneme so Šéfkuchárom – ten je zo všetkých pacientov asi môj najobľúbenejší.

Šéfkuchár nie je pre citlivé povahy... ani pre vás, ak ste boli nedávno na pohrebe. Za seba môžem povedať, že už nikdy nebudem vnímať pohreby tak ako doteraz.

Ken je skurvený úchyl a nemám preňho pekného slova.

Vedro sa mi dostala pod kožu a do srdca, a keď zomrela, dokonca som si poplakal.

Pestúnka... sám neviem, čo si o nej myslím. A neviem, čo si o nej budete myslieť vy.

* * *

Budú nasledovať ďalšie priznania, takže ak sa vám zapáči, čo si prečítate, pridajte sa do môjho newsletteru. Keď mi vyjde nová kniha, vždy pošlem newsletter, takže odo mňa dostanete tri-štyri e-maily ročne. Chodte na moju webstránku a prihláste sa – www.jacksteenbooks.com.

Alebo ak sa chcete stať Ústavným závislákom, pridajte sa k môjmu Patreonu, kde na vás čakajú veci zadarmo a môžete si čítať priznania, keď ich dávam dokopy:

<https://www.patreon.com/jacksteen>

A ešte... ako sa píše v jednej recenzii – nie som spisovateľ, len nočný ošetrovateľ. Takže ak očakávate spisovateľské umenie, chodte si prečítať Stephena Kinga (ale najprv si prečítajte toto... no tak, skúste to).

Vďaka za čítanie...

Jack Steen

ŠÉFKUCHÁR

PACIENT 1 024

PRIZNANIA DUŠEVNE CHORÝCH ZLOČINCOV
NA SMRTELNEJ POSTELI

PRVÁ KAPITOLA

Šéfkuchár.

Už je mŕtvy. Zomrel v spánku o 5.23.

Môžem vám povedať, že zomrel s úsmevom na tvári, s úsmevom, ktorý som uňho vyvolal ja.

Pár sekúnd pred smrťou som mu do uší zašepkal sľub a vedel som, že ho ocení.

Šéfkuchára som mal naozaj rád.

Zo všetkých mojich pacientov je ten, ktorým som nepohádal – a ja málokedy priznám, že mám niektorého z nich rád, takže to o niečom svedčí.

Mal úroveň. Patril medzi tých dobrých. Bol vyrovnaný. Kamarátsky. Veselý, dokonca aj keď mal zlý deň. Ako prvý by sa zohol a zdvihol by pero, ktoré vám vypadlo, a potom by sa ospravedlnil ešte skôr ako vy.

Šéfkuchár, ako som si ho zvykol volať, nebol človekom, akého by ste v našom ústave očakávali, ale zaslúžil si tu byť, tak ako mnohí ďalší.

Predtým, ako do ústavu prišiel, bol riaditeľom pohrebníctva.

Počul som už o tom, ako sa remeslo odovzdáva z otca na syna, ale ešte som nikoho nepočul, aby bol taký hrdý, že je riaditeľom pohrebníctva, rovnako ako všetci jeho mužskí predkovia.

Naozaj hrdý. Hrdý na to, že sa stará o mŕtvych.

Jednou z jeho cenností bola kniha návštev z rodinného pohrebníctva. Videl som ju len raz. Prvý zápis v knihe bol z roku 1913 a ledva som dokázal prečítať podpis, ale on to meno poznal. Povedal, že ho má vypálené v pamäti. Rovnako ako člena rodiny, ktorému patrilo.

Jeho rodina bola hrdá na to, že vlastnila jedno z prvých krematórií v Severnej Amerike v roku 1913. Tvrdí, že v tom čase bolo krematórií len päťdesiatdva, ale v ich pohrebníctve sa aj tak konalo viac obradov ako v tých ďalších.

Bol na to hrdý.

Kto už je hrdý na to, že spaľuje mŕtvoly? Nemalo by ma to prekvapiť, no predsa, keďže je to Šéfkuchár... prekvapuje ma to.

Sľubujem vám jedno. Šéfkuchárov príbeh bude jeden z najlaskavejších, aké som kedy porozprával.

Zároveň je celkom možné, že vás strasie od odporu, keď si uvedomíte, prečo je tu u nás a nie doma na pohreboch ako jeho predkovia.

Ak by som vám mal dať jednu radu, ktorú by ste si zapamätali do konca života, znela by takto...

Nech vám ani nenapadne prijať občerstvenie, ktoré poskytuje pohrebníctvo.

Nech vám to ani len nenapadne.

DRUHÁ KAPITOLA

Je noc z pondelka na utorok, blízko k polnoci, a ja si všimnem svetlo v Šéfkuchárovej izbe.

Na jeho chodbe som práve teraz bol a nie som si istý, či sa mi chce prejsť tadiaľ ešte raz, ale je to Šéfkuchár a blíži sa jeho koniec.

Tá chodba vždy smrdí močom a výkalmi. Bez ohľadu na to, koľkokrát sa steny alebo dlážky v nej dezinfikujú, každý boží deň strašne páchne.

Predstavte si, že po daždivom dni ležíte uprostred prasačieho chlieva.

Áno, presne taký je to smrad.

Keď si predstavíte psychiatrický ústav, čo v duchu vidíte ako prvé?

Tmavé úzke chodby s napoly vypálenými žiarovkami?

Steny zamazané od krvi, vyhorených zamestnancov, ktorým je úplne ukradnuté, ako sa darí ich šíaleným pacientom?

Predstavíte si tapacírované miestnosti, v ktorých je len matrac a v kúte leží skrútený zločinec pod liekmi, v kazajke

a s plienkami, ktorý ticho narieka nejaké nezrozumiteľné meno?

Ak áno, mýlite sa iba napoly.

Personál na mojom oddelení netvorí žiadne trasorítky. Všetci sme drsní chlapi so svalmi z posilky, ktorí večer radi zamieria do miestnej krčmy a podelia sa o hororové historky zo svojej zmeny.

Všade je krv, moč, výkaly a dokonca aj semeno.

„Chceš, aby som šiel dať tomu starému chujovi dobrú noc?“ spýta sa Ike, dnes večer okrem mňa jediný chlap, ktorý slúži na tomto poschodí.

Opiem sa na stoličke, pozriem na hodiny a pokrútim hlavou.

„O chvíľu zomrie.“

„Fakt?“ Ike je vždy pripravený uzavrieť stávkou. „Stavím dvadsať dolárov, že otrčí kopytá až po našej zmene.“

Zmena sa končí o šiestej ráno. Aká je moja mienka – vydrží Šéfkuchár tak dlho? Povedal by som, že to dosť závisí odo mňa.

„Ja ťa o tie prachy rád oberiem.“ Podáme si ruky, hoci viem, že by som svojho priateľa nemal takto využívať. Lenže Ike mi už tak či tak dlhuje päťdesiatku, takže nemám v úmysle dať mu viac peňazí, než budem musieť.

Ike sa zasmeje, ten smiech znie ako tupá píla na kovovom potrubí. „Teba nevolajú Anjel smrti len tak pre nič za nič.“

Odtisnem si stoličku a zamračím sa. Vôbec sa mi nepáči to, čo naznačil.

„Buď taký láskavý a čuš.“ Predlaktím ho štuchnem do hlavy.

Nie som si istý, aký mám pocit z možnosti, že by mi tu Šéfkuchár dnes v noci zomrel.

Takých ako on nemám na svojom oddelení veľa.

Na oddelení smrti.

Šéfkuchár je tu už zopár mesiacov. Rád rozpráva. Často sa pristihnem, ako sa opretý o stenu bavím s usvedčeným kanibalom.

Áno, prečítali ste to správne.

Je to človek, ktorý keby mohol, tak ma zje a ešte sa aj oblíže.

Je len a len dobre, že nie je veľa ľudí, ktorí venujú svoje telo vede. Tam je ľahko prístupné tým, ktorým chutí... ľudské mäso.

Občas si uňho všimnem ten horúčkovitý lesk v očiach a položím si otázku, či si predstavuje, ako chutím, či rozmýšľa o tom, ako by ma uvaril.

Vtedy utekám do kúpeľne a vyvrátim obed.

Bežne mám žalúdok z ocele, ale pri predstave, že ma konzumuje, mi príde zle, ako keby sa do mňa zarezával jeho príborový nôž.

Táto noc na oddelení nie je pokojná. Museli sme podať sedatíva niekoľkým... agresívnym prípadom... a ostatní stonajú, plačú, spievajú uspávanky alebo recitujú básničky o smrti.

Všetci vedia, že prišiel Šéfkuchárov čas.

Zvláštne, ale na tomto oddelení je to zakaždým tak. Pacienti to vedia skôr ako ošetrovatelia. Na poschodí sme mali len jedného ďalšieho kanibala. A ten sa zaprisahával, že telo tesne pred smrťou má celkom iný pach.

Chorobne sladkastý pach ako takmer spálený karamel alebo hnijúce jahody.

Ťahám so sebou kancelársku stoličku, kolieska vŕzgajú na linoleu a niekoľko pacientov začne vykrikovať.

Všetci sú spútaní.

Niektorí majú dokonca náhubky.

No aj tak počujem ich slová.

Ich skandovanie.

„Anjel smrti. Anjel smrti. Anjel smrti.“

Úsmev sa mi rozšíri. Prehľbi. Potemnie.

Ťahám za sebou stoličku až po Šéfkuchárovu izbu. Na dlážke chodby sa odráža pásik svetla z pootvorených dverí. Zastanem pred tým svetlom a sústredene pozorujem.

Ak sa lepšie prizriete, vidíte, ako sa po dlážke pohybujú chrobáky. Šváby. Muchy. Po kútoch sa krčia myši.

Je to hnusné miesto, a predsa je to domov. Je mi domovom mnoho rokov. Nie som schopný pracovať nikde inde.

Po tom všetkom už nie.

Špičkou topánky otvorím dvere. Počúvam Šéfkuchárov hlas spolu s knihou, ktorú počúva.

Šéfkuchár kedysi čítal. Veľa. Keď ho sem priviezli, prišla s ním aj mobilná polička na knihy z ústavnej knižnice. Bola plná kníh.

Memoáre. Stephen King. Recepty.

Teraz počúva nahrávky. Obľubuje spomienky tých, ktorých nazýva gurmáni.

Ktovie, čo tým myslí práve on.

Šéfkuchárov brat mu poslal na narodeniny iPod plný takýchto nahrávok. Bolo v ňom aj zopár kuchárskych kníh – viem to, lebo si musím vypočuť každú jednu knihu, skôr než ju môžeme pustiť Šéfkuchárovi.

Počúvali ste niekedy kuchársku knihu? Nemám na mysli kuchárske programy v televízii, ale skutočnú audioknihu. Takú, kde vám nejaký fádny neurčitý hlas číta každú ingredienciu a jej množstvo. Predstavte si, či by ste boli schopní počúvať niekoho, kto opisuje, ako sa robí chlieb.

„Recept: kváskový chlieb. Suroviny: hrnček múky, hrnček nejakej ďalšej drbnutej onej a tak ďalej a tak ďalej.“

Viete si predstaviť hlas, ktorý sa pokúša, aby takéto čosi znelo zaujímavo? Nie? Ani ja, lebo žiadne vydavateľstvo očividne nedokáže nájsť nikoho dostatočne zaujímavého, aby oživil postup prípravy poondiateho chleba.

Šéfkuchár zjavne túži po kukuričnom chlebe, lebo slovo za slovom opakuje recept a počujem, ako sa mu v ústach tvoria sliny.

Nedivím sa mu, ústavná strava chutí ako piliny.

„Mrmlete si pod nos, aby ste sa uspali, Šéfkuchár?“ Ešte viac otvorím dvere a vojdem do izby.

Izba je rovnaká ako všetky ostatné na tomto oddelení.

Studená. Holá. Sterilná.

Šéfkuchár leží na posteli, napojený na niekoľko hadičiek, ktoré dodávajú jeho telu akurát toľko výživy, aby ho udržala pri živote, hadičiek, ktoré monitorujú jeho srdce a tep.

Tie hadičky mi oznamujú, že ešte žije.

Jeho telo je v tej posteli maličké. Nemeria viac než stošesťdesiat centimetrov a váži len niečo cez štyridsaťpäť kíľ. Je to vlastne krpec.

„Á, pán Steen. Prišli ste mi porozprávať rozprávku na dobrú noc?“ Šéfkuchár zastaví nahrávku a venuje mi predsmrtný úsmev, ktorý som sa tu za tie roky naučil očakávať.

Predsmrtný úsmev sa chveje od strachu a úzkosti. Dvíha sa od očakávania a nádeje. Kolíše, keď nádej zmizne a jeho nositeľ si uvedomí, že od smrti ho delí len pár okamihov.

Väčšina pacientov umiera počas nočnej zmeny.

V noci. Počas mojej zmeny. Ako keby s tým čakali na mňa.

„Tak trochu som dúfal, že rozprávku na dobrú noc povieť vy mne.“ Významne zdvihnem zápisník a posuniem si stoličku bližšie k posteli.

Bežne sa v týchto izbách nenechávajú stoličky. Načo aj? Pacienti zostávajú v posteli pre paralýzu, chorobu alebo preto, lebo sú spútaní, a povedzme si rovno, že toto nie je oddelenie, kam bežne chodia návštevy.

„Už je čas, však?“ Šéfkuchár pozrie na stoličku, na zápisník v mojej ruke a skloní hlavu.

Keď pacienti prídu na moje oddelenie, sú tu z jediného dôvodu.

Prídu sem zomrieť.

A keď ležia na posteli, v kútikoch úst sa im hromadia sliny a v očiach majú zmierenie s tým, čo príde, ja im dám ponuku.

Deviati z desiatich ju prijímú.

Priznávam, že ma párkrát aj odmietli. Ale nestáva sa to často.

Ako znie tá ponuka?

Ponúknem im poslednú šancu priznať sa.

A nie hocijako. Nejde o priznanie, aké si prečítate v novinách alebo vypočujete počas súdneho procesu.

Toto sú priznania z hĺbky ich duše. Toto je príbeh, ktorý túžili vyrozprávať, príbeh, ktorý tajili až do trpkého konca.

„Len si to zapíšete, však? Nenahráte to na nejaké zariadenie a nepredáte tomu, kto ponúkne najviac?“ Horúčkovitý lesk v Šéfkuchárových očiach mi prezradí všetko, čo potrebujem vedieť.

Chytil sa. Je pripravený a čakal presne na túto chvíľu.

„Nemám tu žiadne nahrávacie zariadenie. Som tu len ja, tento zápisník a pero.“

„Ale čo s tým potom urobíte?“ nedá pokoj.

Mohol by som klamať. Ale načo sa namáhať? V tomto momente sú už v zásade rozhodnutí, že mi porozprávajú svoj príbeh, a ešte nikto nikdy z toho nevycúval.

„Dám to na internet a lacno predám. Peniaze, ktoré zarobím, idú na charitu. Nenechávam si z nich ani cent.“

Kiežby to bola lož, kiežby som im to hovoril iba preto, aby z toho mali dobrý pocit. Peniaze za ich príbehy by sa mi rozhodne zišli. Mohol by som ich predávať do nejakého časopisu a žiť si na vysokej nohe alebo uzavrieť nejakú exkluzívnu zmluvu a zarábať milióny. No načo mám klamať? Každá lož

sa dá porovnať s pravdou a stačí jeden pohľad na mňa, na môj domov, na auto, ktorým jazdím, a každému je jasné, že nezarábam veľa peňazí.

Keby to tak bolo, rozhodne by som tu nepracoval.

Nerobím to pre peniaze. Všetci máme svoje dôvody, prečo sa nútime prekročiť bránu toho pekla, ktoré si podľa vlastnej mienky zaslúžime.

Mám vlastné dôvody, prečo tu zostávam.

Presne ako aj vy máte svoje dôvody, prečo svoj život žijete tak, ako ho žijete – dokonca aj keď je ten život bez vášne, bez cieľa.

Všetci máme svojich duchov.

Svoj kríž.

„Čiže si to prečítajú ďalší?“ spýta sa Šéfkuchár.

Pokrčím plecami. „Veľa ich nebude, ale tí, čo si to prečítajú... tí sa dozvedia pravdu.“

„Alebo takú pravdu, akú vyrozprávam.“ Lesk v Šéfkuchárových očiach sa zintenzívni.

Potlačím úsmev.

Človek by si myslel, že keď sa títo úchyláci chystajú stlačiť kľučku na dverách smrti, zatúžia uľaviť svojmu srdcu, obnažiť si dušu a priznať sa – úprimne sa priznať.

Nie je to tak vždy.

Som v tomto pekle dosť dlho, aby som vedel, že takto reagujú na život normálni – a normálnymi myslím ľudí, ktorí sú dobrí, láskaví, ktorí majú svedomie... ako vaša mama alebo dievča na vašej ulici. Nedodám, že sú to ľudia ako vy alebo ja, lebo... nuž, budme úprimní... ak nazrieme hlboko do vlastného srdca, kto z nás je naozaj dobrý? Kto z nás je naozaj láskavý a kto sa dáva viesť tým *tichým jemným hlasom*, ktorý je podľa kazateľov hlasom Boha?

Ja som ten hlas už dávno prestal počúvať.

A vy?

„Porozprávajte mi pravdu, akú chcete,“ odvrkne Šéfkuchárovi. „Mne je ukradnuté, či to bude čistá lož alebo či máte náhodou náladu na absolútnu úprimnosť. Porozprávajte mi príbeh, ktorý chcete porozprávať. Príbeh, ktorý potrebujete porozprávať... a ja ho zapíšem.“

Šéfkuchár si odkašle, mierne pri tom nadvihne hornú časť tela z postele.

Šéfkuchár je od pása nadol paralyzovaný, je to následok bitky, ktorá sa pred mnohými rokmi odohrala na nižšom poschodí.

Podám mu pohár vody, napravím slamku, aby sa mu ľahšie pilo. Párkrát si z nej potiahne a oprie sa o vankúš.

„Vy patríte medzi tých dobrých, to viete, však?“ povie.

Odfrknem si.

„Ste tu dosť dlho, aby ste vedeli, že to nie je pravda,“ odvetím.

Šéfkuchár prišiel do útavu mesiac po tom, ako som tam začal pracovať, naivný a presvedčený, že dokážem niečo zmeniť.

To ja som mu vyčistil rany po prvej bitke. Asi je teda namieste, že som tu aj na konci.

„Prečo tu zostávate?“ Vidím, že ho to naozaj zaujíma, a zamyslím sa. Nespýtalo sa ma na to veľa ľudí. Veľa ľudí sa príliš nezaujíma o môj život.

Zaskočilo ma to a vlačne sa zasmejem, znie to skôr, ako keď sa prasiatka naháňajú v blate.

„Bože. Ten váš smiech by človeka dohnal k smrti.“ Šéfkuchár hľadí na strop, na tvári má grimasu, o ktorej viem, že sa len pokúša zakryť úsmev.

„Opatrne. Človek, ktorý si naposledy uťahoval z môjho smiechu, v tú noc zomrel.“ Zotriem si z tváre všetky emócie a hlas mi stíchne od predtuchy.

Hrudou mu otrasie nervózný kašeľ. Nie je si istý, či mi má veriť.

Dobre. Presne to chcem.